

др Душко ДИМИТРИЈЕВИЋ¹

УДК 341.123

РЕФОРМЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА – ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА, ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ САВЕТ И АДМИНИСТРАТИВНИ АПАРАТ СВЕТСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

АПСТРАКТ

Проучавање реформе Уједињених нација пружа информације о предлозима за реорганизацију главних тела Уједињених нација – Генералне скупштине, Економског и социјалног савета и Секретаријата. Надлежности главних тела Уједињених нација, убрзано мењају своје карактеристике које произилазе из њихових ранијих оквира који превазилазе традиционално установљену разлику која је у класичном правном поретку направљена између *lex lata* и *lex ferenda*. Уочено одступање одражава бурна времена у развоју међународних односа када је снага великих сила „реапсолутизована” кроз систем Уједињених нација. Овај процес, који је у суштини назадан довео је до стварања супротности између нормативних и институционалних аспеката главних тела Уједињених нација. Домет предложених модела реформи указује на чињеницу да се реформски процес развија паралелно са суптилнијим процесом промена у међународном систему колективне безбедности. Разматрање реформе Генералне скупштине, Економског и социјалног савета и Секретаријата је, стога, много озбиљније и деликатније него што то изгледа на први поглед. Аутор закључује да упркос чињеници да постоје велика неслагање око реформе главних тела УН, Повеља УН остаје и даље један живи и динамичан инструмент који се прилагођава развоју међународне заједнице.

Кључне речи: реформа УН, Генерална скупштина, Економски и социјални савет, Секретаријат, генерални секретар

---

¹ Институт за међународну политику и привреду, Београд. Рад је реализован у оквиру пројекта „Србија у савременим међународним интегративним процесима – спољнополитички, међународни, економски, правни и безбедносни аспекти” Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, бр. ОИ 179023 за период 2011–2015. године.

1. УВОД

Из досадашњег историјског искуства види се да су Уједињене нације прошле дугачак пут развоја. Од 1945. године, њихова организација скоро да се није мењала, иако се број чланица скоро четворостручио. Надлежности светске организације међутим, временом су биле значајно екстензивирани. Због чињенице да се од њеног оснивања светски поредак драстично мењао и да је доживео више успона и падова, Уједињене нације су своју полиморфну структуру моћи морале прилагодити захтевима времена, како би у будућности могле преузети много ширу одговорност у вршењу функционалних надлежности на очувању светског мира и безбедности. Као што се у склопу општег развоја међународних односа мењао положај великих сила, тако се још сензибилније, мењао статус других држава и осталих субјеката међународног права. Њихов број се временом умножавао, а упоредо са тим и овлашћења су била већа, што је последично довело да њихово деловање добија све више на значају. Ово кретање постепено је захватило и Уједињене нације које на прагу седме деценије свога деловања остају незаменљив фактор међународне сарадње и кључни инструмент у остваривању светског мира и решавања најзначајнијих политичких, економских, социјалних и хуманитарних проблема. С обзиром на фундаментална геополитичка померања настала након окончања хладног рата, у коме се тежило блоковској подели света, логично је било да се доведу у питање правци даљег развоја светске организације. Сва достигнућа из претходног периода остварена у времену после Другог светског рата, нису могла избећи дух новог времена. Због наслеђених односа у свету оличених у непомирљивим тежњама развијених и неразвијених земаља, неусклађеним интересима земаља Севера и Југа, великих и малих држава, уопште говорећи, због недовољне зрелости политичких и социјалних услова, јаког утицаја политичког опортунитета и опортунизма у међународним односима, свет се нашао на раскрсници када је требало да се определи, да ли ће ићи путем развоја демократије и владавине права или се ће зауставити на „релативизирању” међународног правног поретка. С обзиром на континуитет деловања светске организације, може се само претпоставити да ће се светска организација у будућности вратити властитим коренима и прокламованим циљевима. Да би се решила огромног терета стеченог током низа година сукобљавања, Уједињене нације су приступиле реафирмацији концепта о очувању мира и безбедности, али и доградње постојећег међународног система чији је везивни фактор Повеља, као фундаментални правни акт и „живи” конституционални оквир неопходан за спровођење основних циљева и принципа универзалне међународне организације. Напори на демократизацији међународних односа довели су временом до појачане одлучности међународне заједнице да се на нов начин

позабави решавањем питања напретка човечанства које је повезано са решавањем круцијалних проблема у економској и друштвеној сфери попут сиромаштва, пандемија, природних катастрофа, загађења животне средине, климатских промена, наоружања, тероризма, међународног криминала и међудржавних и унутрашњих сукоба. Уједињене нације постају све више везивни фактор у заштити основних људских права и слобода, у остваривању друштвеног напретка и побољшавању општих услова живота. Поштовање људског достојанства, једнакости, солидарности, толеранције и социјалне правде, одређује основни правац деловања Уједињених нација. Сва политичка реаговања, хтења и намере држава чланица Уједињених нација, усмерена су у том правцу који представља прекретницу у схватању мира. За државе више није спорно да светска организација нема алтернативу. Ранија неефикасност и неприлагодљивост Организације Уједињених нација, довела је до повећаног броја захтева за њеном реформом. У међународној заједници постоји сагласност да се реформа Уједињених нација мора извршити, јер њена структура више не одговара политичкој реалности. Оно што на том путу стварно недостаје, јесте воља држава да се реформски захтеви спроведу у дело. Целокупна ситуација у свету у претходном периоду није ишла у прилог постизања оптималних решења. За то нису биле криве ни функционалне моћи и овлашћења главних органа Уједињених нација, нити њихова организациона структура, већ је одговорност била на ширем нејединству држава и њиховој неспремности да се спроведу одговарајуће политичке и правне реформе. Велике идеолошке разлике, као и јака жеља сталних чланица Савета безбедности да очувају свој привилегован положај проистекао из руина Другог светског рата, очитује добар пример. У новим условима међутим, sazрела је идеја да се испуњавање циљева Уједињених нација може спровести искључиво кроз колективну стратегију свих битнијих светских чинилаца. С обзиром да исправљање политичких грешака из прошлости више није било могуће, државе чланице су се ставиле у функцију побољшавања организационих и функционалних капацитета главних органа Уједињених нације (пре свега, Савета безбедности, Генералне скупштине, Економског и социјалног савета, а у извесној мери и Међународног суда правде, како би се обезбедила владавина права у међународним односима). Постепено јачање административног апарата светске организације (Секретаријата на челу са Генералним секретаром), довело је до већег степена делотворности њеног рада. Уз преобликовање неких тела (Комисије за људска права и Савет за људска права), институционални систем Уједињених нација био је употпуњен и установљавањем неких нових органа попут Комисије за изградњу мира. И поред извесних отпора радикалним реформама светске организације, предлози су временом наишли на широко одобравање субјеката унутар и ван система Уједињених нација (владиних и невладиних организација,

међународних финансијских институција, транснационалних компанија, приватних лица и цивилног друштва у целини). У циљу проширења сарадње, координације, ефикасности и ефективности система Уједињених нација, неки од понуђених реформских модела временом ће вероватно превладати у пракси. До тада међутим, остају да се расправе многобројна питања за која је у овом тренутку тешко наћи прави одговор.² Студија која следи ограничена је на анализу реформских токова Генералне скупштине, Економског и социјалног савета и административног апарата Уједињених нација (УН).

2. РАЗМАТРАЊА О РЕФОРМИ ГЕНЕРАЛНЕ СКУПШТИНЕ

Генерална скупштина представља најдемократскији политички, саветодавни и представнички орган светске организације. Због чињенице да су у њој окупљене делегације свих држава чланица Уједињених нација које у поступку одлучивања имају једнако право гласа, Генерална скупштина се посматра у светском јавном мњењу и као стална дипломатска конференција. С обзиром да се од оснивања Уједињених нација светски поредак драстично мењао и да се број чланица скоро учетворостручио, Генерална скупштина је своју полиморфну структуру моћи прилагођавала захтевима времена, како би у будућности могла преузети много ширу одговорност у вршењу функција.³ Генерално узевши, у претходном периоду овај орган Уједињених нација имао је право да расправља не само о питањима која су се односила на његова искључива овлашћења прописана Повељом, већ и о предметима и задацима из делокруга овлашћења других органа светске организације. Повеља у том смислу говори о општој надлежности Генералне скупштине правећи разлику у односу на тзв. супсидијарну надлежност овог органа, коју творци Повеље нису предвидели, али која је произашла из праксе Уједињених нација. Илустрације ради, у вези питања одржавања међународног мира и безбедности Генерална скупштина према одредбама Повеље не може давати препоруке у вези са спором и ситуацијом о којој одлучује Савет све док он то од ње не затражи. Међутим, Генерална скупштина је то у пракси чинила, али само у ситуацијама када

² Милан Шаховић, "Шездесета годишњица у знаку реформе Уједињених нација", *Међународна политика*, 2005, бр. 1118-1119; Душко Димитријевић, „Реформа колективне безбедности Уједињених нација“, *Међународна политика*, 2005-2006, бр. 1120-1121.

³ Генерална скупштина је одмах по формирању настојала да прошири сопствена овлашћења. Тако је, на основу резолуције бр. 111 (III), из 1947. године, одлучила да оформи тзв. Малу скупштину (Little Assembly), као неку врсту комитета задуженог да делује у прелазној фази када Савет безбедности није могао да обавља своје дужности због опонирања појединих станих чланица у периоду до редовног заседања. Због познате блоковске конфронтације, Мала скупштина је престала са радом 1949. године.

Савет безбедности због одсуства сагласности сталних чланица није био у могућности да се састане, да расправља и да доноси мериторне одлуке то јест, када није био у стању да одговори својим примарним обавезама које произилазе из Повеље. Реч је дакле о случајевима када је због паралисаности Савета безбедности употребом права вета, Генерална скупштина била овлашћена да на захтев две трећине држава чланица или на основу процедуралне одлуке Савета безбедности доноси препоруке о предузимању колективних мера због постојања озбиљних претњи миру, кршења мира или аката агресије.⁴ Према Повељи Уједињених нација, у делокруг надлежности Генералне скупштине спада право одлучивања о пријему, суспензији и искључењу држава из светске организације. То овлашћење, као и овлашћења бирања судија Међународног суда правде и ревизије Повеље, подељено је са Саветом безбедности. У оквиру искључивих овлашћења која су се односила на ширење међународне сарадње, Генерална скупштина је протеклом периоду упућивала препоруке и давала смернице Економском и социјалном савету, државама чланицама, специјализованим установама и другим органима. Скупштина је уједно и одобравала уговоре између Уједињених нација и специјализованих установа и давала је специјализованим установама и другим органима овлашћења да могу тражити саветодавна мишљења од Међународног суда правде. Иако нема законодавна овлашћења *stricto sensu*, њена улога у кодификацији и прогресивном развоју међународног права кроз Комисију за међународно право није била занемарљива. У оквиру административних послова Генерална скупштина је била надлежна да разматра и надгледа извештаје Генералног секретара, Економског и социјалног савета, Старатељског савета и помоћних органа, а такође и да разматра и одобрава буџет светске организације. Искључиво је била надлежна и за избор несталних чланица Савета безбедности, свих чланица Економског и Социјалног савета. Све до 1969. године, Генерална скупштина је била надлежна и за избор чланова Старатељског савета који нису били стални чланови Савета безбедности или нису вршили старатељство над стратешки важним територијама.

С обзиром на бројна и сложена питања која су се временом нашла у надлежности Генералне скупштине (области међународног мира,

⁴ Поменуто процедурално правило усвојено је поводом корејске кризе 1950. године, када је Генерална скупштина донела познату резолуцију „Уједињени за мир“ бр. 377(V). На основу резолуције, установљено је правило да се Генерална скупштина може сазвати „хитно специјално заседање“ у року од 24 сата од пријема захтева упућеног Генералном секретару. Суштински, резолуција није дирала у овлашћења Савета безбедности који је и даље остао примарно одговоран за очување међународног мира и безбедности, док је Генерална скупштина добила могућност да врши супсидијарну надлежност, без могућности да доноси обавезујуће одлуке.

безбедности, политичке економске социјалне, културне и образовне сарадње, кодификације међународног права, људских права и слобода, итд.), овај орган морао је образовати широку мрежу органа и тела која су јој помагала у одлучивању.⁵ Могућност вођења расправа о широком дијапазону питања уз дисперзију овлашћења на више организационих нивоа, временом је довело до утиска да је Генерална скупштина прерасла у једно гломазно и нефункционално тело које није у стању да се усредсреди на најозбиљније проблеме данашњег света. Поменутом утиску допринело је и усвајање огромног броја правно необавезујућих резолуција и декларација које су у великој мери довеле до опадања ауторитета Генералне скупштине. У претходном периоду, углед Генералне скупштине био је озбиљно нарушен преоптерећеним дневним редом, дуготрајним и сувислим дебатама, успореним процедурама које су неретко исходовале усвајањем „већ виђених“ и „рециклираних“ резолуција, без адекватних механизма за њихово спровођење.⁶

Захтеви за реформом Генералне скупштине отуда су били повезани са питањем губитка легитимитета светске организације. Питање само по себи није ново и датира од 1949. године. Наиме још тада је светска организација безуспешно покушавала да изврши рационализацију процедуре и организације Генералне скупштине. Током 1952. године, формиран је Специјални комитет за мере (*Special Committee of Measures*), који је имао задатак да процени могућност временског ограничења редовних заседања Генералне скупштине. У новембру 1970. године, Генерална скупштина је формирала мноштво комитета *inter alia*, и Специјални комитет за рационализацију поступка и организације њеног рада. У сврху давања једне кохерентне визије која би могла допринети реформи Уједињених нација у пост-хладноратовском периоду, Генерална скупштина је основала пет

---

⁵ Прво, Генерална скупштина је формирала мрежу од шест главних комитета који су јој помагали у решавању питања разоружања и међународне безбедности, економских и финансијских питања, социјалних, хуманитарних и културних питања, политичких питања која су укључивала питање деколонизације, административних и буџетских питања, као и правних питања. Поред главних, Генерална скупштина је формирала и сталне комитете за административна и буџетска питања и за питања доприноса држава чланица, потом и комитете за процедурална питања у које спадају председништво или генерални комитет и верификациони комитет. Уз комитете, Генерална скупштина је основала и друга помоћна *ad hoc* тела и специјалне органе на основу закључених вишестраних међународних уговора.

⁶ С правом примећује проф. Рачић да су „давно прошла времена када је Генерална скупштина усвајала резолуције од таквог значаја као што је Универзална декларација о људским правима, Декларација о начелима међународног права о пријатељским односима и сарадњи држава у складу са Повелом и Дефиниција агресије“. Видети: Обрад Рачић, Уједињене нације између моћи и права, Службени гласник, Београд, 2010, стр. 95.

радних група 1992. године. У августу наредне године, основала је и неформалну Радну групу за ревитализацију рада Генералне скупштине (*Open-ended Working Group on the Revitalization of the Work of the General Assembly*).⁷ На заседању 1995. године, Генерална скупштина је оформила Радну групу на високом нивоу ради постизања консензуса око јачања капацитета светске организације.⁸ Током 1997. године, под окриљем Генералне скупштине покретнута је и иницијатива да се у расправи око реформи светске организације ангажује и цивилно друштво. Када је током јубиларног 55. самита 2000. године, питање реформи светске организације истакнуто као једно од „миленијумских циљева“, Генерални секретар је, у циљу рестаурације престижа и виталности Генералне скупштине препоручио оснивање „Народне миленијумске скупштине“ као невладиног форума који треба да делује у сарадњи са Генералном скупштином ради превазилажења свих будућих међународних изазова.⁹ На каснијим сесијама, у континуитету је понављана потреба за јачањем улоге и овлашћења Генералне скупштине у сврху побољшања ефикасности и метода њеног рада.

У извештају: *У већој слободи: Ка развоју, сигурности и људским правима за све*, од 21. марта 2005. године (*In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for all*), Генерални секретар Кофи Анан, предложио је кораке ка усвајању реформског пакета који би водио оснажењу и ревитализацији Генералне скупштине.¹⁰ Он је подвукао значај усклађивања рада Генералне скупштине у сврху повећања њеног ауторитета. Анан је препоручио и структуралне и функционалне промене комитета Генералне скупштине јачање ауторитета председника, оснажење улоге цивилног друштва и измену дневног реда. Иако је извештај о реформи Генералног секретара био далеко од свеобухватног, извештај је и представљао важан корак ка реафирмацији улоге и места Генералне скупштине у систему Уједињених нација.

На 60. седници, Генерална скупштина је усвојила текст резолуције бр. 60/286 од 8. септембра 2006. године, којом је подстакла одржавање неформалних интерактивних расправа о актуелним питањима од значаја за међународну заједницу. Током 2008. године, основана је *ad hoc* Радна група за ревитализацију Генералне скупштине (*Ad Hoc Working Group on the Revitalization of the General Assembly*), са мандатом да „идентификује додатне

⁷ GA Res. 47/233, 17 August 1993.

⁸ GA Res. 49/252, 14 September 1995. Радна група је окончала мандат у јулу 1997. године.

⁹ UN Doc. A/52/850

¹⁰ “In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for all”, Report of Secretary General, UN Doc. A/59/2005, 21 March 2005, p. 60.

начине да се побољша улога, ауторитет, ефективитет и ефикасност Генералне скупштине“.¹¹ *Ad hoc* Радна група препоручила је да се председник Генералне скупштине укључи у интерактивну дебату о ревитализацији овог органа. У септембру 2010. године, Генерална скупштина је усвојила резолуцију којом је реафирмисала све своје претходне одлуке које су се односиле на ревитализацију њеног рада. Уједно је одлучила и да оформи нову *ad hoc* Радну групу која би била отворена према свим државама чланицама.¹² Од априла до јуна 2012. године, Радна група је одржала више тематских седница на којима је расправљано о питањима везаним за однос Генералне скупштине према другим главним органима Уједињених нација и групама ван система светске организације, радним методима, имплементацији резолуција и агенди, селекцији и избору Генералног секретара, побољшању капацитета канцеларије председника Генералне скупштине, укључујући и оснажење њеног институционалног памћења и односа према Секретаријату. Група је расправљала и о многим другим техничким и оперативним питањима везаним за ревитализацију рада Генералне скупштине.¹³ Током 67. заседања 2012. године, покретнуто је неколико занимљивих интерактивних дебата о широком спектру питања попут улоге међународног кривичног правосуђа у процесу помирења, глобалној економији, мирном решавању сукоба у Африци, одрживом развоју и климатским променама, култури и развоју, предузетништву и о неједнакости у свету. У августу 2013. године, уочи одржавања 68. заседања, председник Генералне скупштине Вук Јеремић, подсетио је државе чланице светске организације да се комплексни изазови са којима се свет данас суочава не могу решавати изоловано и да свака држава има одговорност за спровођење реформи Уједињених нација. Инсистирајући на већим овлашћењима Генералне скупштине, на састанку Радне групе Генерални секретар је подсетио да је Генерална скупштина формирана 1945. године да би служила као морална свест међународне заједнице. Генерална скупштина је створена као демократски скуп права свих нација – великих и малих, развијених и у развоју како би живеle у миру, безбедности и напретку. Међутим, протеклих деценија велика обећања оснивача Уједињених нација по Генералном секретару, нису испуњена у потпуности, те све више земаља сматра да је ефикаснија, транспарентнија и свеобухватнија Генерална скупштина императив 21. века.¹⁴ Истовремено са изнетим ставом председника

¹¹ GA Res. 62/276, 15 September 2008.

¹² GA Res. 64/301, 13 September 2010.

¹³ Center for UN Reform Education, Интернет: <http://www.centerforunreform.org/?q=node/3420/11/2013>

¹⁴ Радио телевизија Србије, Интернет: <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/10/Svet/1386776/Jeremi%C4%87%3A+Reforma+Generalne+skup%C5%A1tine+UN.html> 20/11/2013

Генералне скупштине, одлучено је да се на 68. заседању поново формира *ad hoc* Радна група која би наставила посао у вези реформе овог органа. Како је предложено, нова Радна група ће наставити да се бави са четири групе питања која се односе на улогу и одговорност Генералне скупштине, њен однос према другим главним органима Уједињених нација и регионалним организацијама, потом техничким и оперативним питањима попут метода рада Генералне скупштине, питањима спровођења резолуција и рационализације дневног реда, питањима која се односе на улогу Генералне скупштине у избору Генералног секретара и других руководиоца у систему светске организације, као и питањима функционисања канцеларије председника Генералне скупштине, његовог односа са Секретаријатом, и начинима побољшавања институционалног памћења канцеларије.¹⁵

Закључна разматрања

Из предходне анализе произилази да процес ревитализације Генералне скупштине није окончан. Разлог томе произилази из непостојања политичке воље свих држава чланица да се реформе доведу до краја. Промене у међународним односима довеле су до нове геополитичке поделе између држава, те је уместо некадашњег раздвајања на земље Запада и Истока, данас присутна подела на различите интересне групе унутар глобалног Севера и Југа, које чине коалиције развијених земаља с једне стране и неразвијених и земаља у развоју, са друге стране (Група Г77, у коју улазе и чланице Покрета несврстаних, затим један број земаља у транзицији којима припадају земље Европске уније из источне Европе, али и друге земље из профилисаних субрегионалних група). Одсуство консензуса око реформи Генералне скупштине онемогућава ефективно решавање међународних проблема, а тиме знатно усложњава ефикасно и рационално одржавање мира и безбедности у свету.

3. РАЗМАТРАЊА О РЕФОРМИ ЕКОНОМСКОГ И СОЦИЈАЛНОГ САВЕТА

Од оснивања Уједињених нација 1945. године, Уједињене нације делују у складу са циљевима утврђеним у Глави IX Повеље, који се *inter alia*, односе на унапређење међународне економске и социјалне сарадње кроз повећање животног стандарда, пуног запослења и услова за економски и социјални напредак, решавање међународних економских, социјалних, здравствених и сродних проблема, унапређења међународне културне и просветне сарадње

¹⁵ Интернет: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=45735&Cr=general+assembly&Cr1=20/08/2013>

и поштовање и уважавање људских права и основних слобода. Ради стварања услова стабилности и благостања који су неопходни за мирољубиве и пријатељске односе међу државама, Уједињене нације су повериле извршење наведених циљева пре свега Генералној скупштини и под њеним окриљем – Економском и социјалном савету, који у ту сврху располаже овлашћењима утврђеним у Глави X Повеље.

Овлашћења Економског и социјалног савета као једног од главних органа светске организације односе се на могућност проучавања и припремања извештаја о међународним економским, социјалним, културним, просветним, здравственим и сродним питањима. Савет има могућност да поред проучавања наведених области и припремања извештаја, даје и одређене препоруке Генералној скупштини, државама чланицама и заинтересованим специјализованим агенцијама. Према члану 62. тачка 2. Повеље, ова могућност се проширује и на област поштовања људских права. По питањима из своје надлежности, Економски и социјални савет може сазивати међународне конференције и припремати нацрте конвенција ради подношења Генералној скупштини. Он може закључивати споразуме са специјализованим агенцијама којима се ближе уређују питања повезивања агенција са светском организацијом. Такви споразуми према слову Повеље подлежу одобрењу Генералне скупштине. У обављању прописаних задатака, Економски и социјални савет може давати одређене препоруке државама и специјализованим организацијама са којима неретко склапа и споразуме о достављању извештаја о реализацији тих препорука. Уз одобрење Генералне скупштине Економски и социјални савет може пружати услуге државама чланицама и специјализованим агенцијама. Он може закључивати и консултантске споразуме са заинтересованим међународним организацијама, невладиним организацијама и националним организацијама. У последњем случају, закључењу споразума претходе консултације са заинтересованом државом чланицом Уједињених нација (члан 71. Повеље). Веома је занимљиво да је, Повеља у члану 65, прописала могућност да Економски и социјални савет пружа обавештења и помоћ Савету безбедности на његов захтев. У обављања послова, Економском и социјалном савету помаже девет функционалних комисија за различите области (од области статистике, шумарства, превенције и кривичног правосуђа, борбе против наркотика, до области социјалног развоја, науке и технологије, одрживог развоја, права жена, становништва и др.). На регионалном плану Савету помаже пет комисија, и то: Економска комисија за Африку (са седиштем у Адис Абеби), Економска и социјална комисија за Азију и Пацифик (са седиштем у Банкоку), Економска комисија за Европу (са седиштем у Женеви), Економска комисија за Латинску Америку и Карибе (са седиштем у Сантјаго де Чилеу) и Економска и социјална комисија за западну Азију (са седиштем у Бејруту). У случајевима када се укаже потреба, Економском и социјалном савету помажу други органи попут сталних

комитета (Комитет за програм и координацију, Комитет за невладине организације и Комитет за преговоре са међувладиним агенцијама), експертских органа (на пример, за питања герографских имена, јавне администрације, међународне фискалне сарадње, превоза опасних материја, економским, социјалним и културним правима, и др.), и других тела (на пример, Стални форум за домородачка питања).¹⁶

Од почетка рада овог органа Уједињених нација, било је више предлога за његовом структуралном реформом. Тако је, са ступањем на снагу Повеље 24. октобра 1945. године, у Економском и социјалном савету било 18 чланова које је бирала Генерална скупштина. Повећањем броја чланица светске организације, дат је предлог за реформу састава овог органа. Резолуцијом Генералне скупштине бр. 1991Б (18) од 17. децембра 1963. године, овај предлог је усвојен тако што је измењен члан 61. Повеље и што је повећан број чланова Економског и социјалног савета на 27. Следећи реформски амандман на члан 61. Повеље уследио је на основу резолуције Генералне скупштине бр. 2847 (XXVI) од 20. децембра 1971. године, када је број чланова повећан на 54. С обзиром да је сваки члан Економског и социјалног савета имао по једног свог представника у Савету, а да је сваки од њих имао по један глас, новим реформским решењем које је ступило на снагу 24. септембра 1973. године, представљање држава је требало да буде нешто правичније јер је 14 чланова представљало Африку, 10 чланова – Америку и Карибе, 13 чланова – Западну Европу и остале државе, и 6 чланова – Источну Европу.¹⁷ Међутим, иако су се чланови Савета бирали на бази географске заступљености, а одлуке у Савету су се доносиле већином гласова чланова који су присутни и који гласају, усвојени реформски предлози због присутног политичког опортунитета, нису се у свему показали довољно праведним. Стога је Генерална скупштина убрзо усвојила резолуцију бр. 32/197 од 20. децембра 1975. године, не би ли функционисање Економског и социјалног савета учинила нешто ефективнијим и ефикасијим. Наиме, позивајући се на раније изгласане резолуције о установљавању „Новог економског поретка“ и о Повељи о економским правима и дужностима држава, Генерална скупштина је, на предлог *ad hoc* Комитета за реструктурирање економског и социјалног сектора Уједињених нација, предложила стратешке приоритете за функционисање Савета у економској и социјалној сфери у наредном периоду.¹⁸ Приоритети су обухватали координацију рада

¹⁶ Basic Facts about the United Nations, UN Department of Public Information, New York, 2011, p. 14.

¹⁷ Миленко Крећа, Међународно јавно право, Службени гласник, Београд, 2007, стр. 507.

¹⁸ “Declaration and the Programme of Action on the Establishment of a New International Economic Order”, GA Res. 3201 (S-VI) and GA Res. 3202 (S-VI), 1 May 1974; “Charter of Economic Rights and Duties of States”, GA Res. 3281 (XXIX), 12 December 1974.

Генералне скупштине и Економског и социјалног савета, као и побољшање ефикасности читавог система Уједињених нација у области међународне економске сарадње.¹⁹ Крајем осамдесетих година 20. века, долази до новог разлаза између групе развијених и земаља у развоју. Тако је Група 77 поднела више нацрта резолуција Генералној скупштини у којим се предлаже увођење универзалног чланства у Економском и социјалном савету. Услед противљења групе развијених земаља (посебно сталних чланица Савета безбедности), нацрти резолуција нису прошли процедуру гласања.

Током 50. заседања Генералне скупштине 1996. године, усвојена је резолуција бр. 50/227 у којој су изнети нови захтеви за оснажењем Економског и социјалног савета. У циљу даљег реструктурирања и ревитализације унутар система Уједињених нација, Генерална скупштина је препоручила да Економски и социјални савет настави да јача своју улогу као централни механизам за координацију активности Уједињених нација и њених специјализованих агенција, и као орган надлежан за надгледање помоћних органа и функционалних тела. Такође је препоручила и да Савет настави са координацијом активности у вези реализације резултата остварених на најважнијим међународним конференцијама из економске и социјалне области. У каснијем периоду, овим препорукама се придружила још једна која се односи на преузимање улоге у области управљања глобалном економијом. Други круг важних реформи Економског и социјалног савета покренут је током 57. заседања Генералне скупштине 2003. године, када је *ad hoc* Радна група поднела предлог резолуције о координираном и интегрисаном спровођењу и праћењу конференција Уједињених нација. Генерална скупштина је усвојила предлог и донела је резолуцију бр. 57/270Б којом је Економском и социјалном савету и његовим помоћним органима (пре свих, функционално-техничким и регионалним комисијама), а потом и органима, фондовима и програмима које је сама основала, поверила улогу спровођења и праћења остварених резултата у управљању развојним процесом светске организације.²⁰ Упркос напретку постигнутом деведесетих година, ново остварене ефикасности и ефективности није био задовољавајући, па се у закључцима завршног документа јубиларног самита Генералне скупштине из 2005. године, у параграфу 155. и 156. помиње потреба даљег јачања Економског и социјалног савета, као и адаптација његових функционалних надлежности

---

¹⁹ Edward C. Luck, "Reforming the United Nations: Lessons from a History in Progress," Occasional Papers Series, Academic Council on the United Nations System, 2003.

²⁰ "Integrated and Coordinated Implementation of and Followup to the Outcomes of the major United Nations Conferences and Summits in the Economic and Social Fields", GA Res. 57/270 B, 3 July 2003.

у сврху испуњавања зацртаних „циљева развоја“.²¹ У наставку самита, Генерална скупштина је усвојила више резолуција међу којима је можда најважнија резолуција бр. 61/16 од 20. новембра 2006. године.²² Резолуцијом се потврђује потреба ојачавања Економског и социјалног савета кроз механизам прегледа извештаја о спровођењу Агенде за развој, укључујући Миленијумске циљеве развоја Уједињених нација (*Annual Ministerial Substantive Review*). Резолуцијом се такође налаже Савету да сваке друге године одржава форуме за сарадњу (*Development Cooperation Forum*) и да прати трендове и напредак у развоју међународне сарадње, односно да прати регулисање питања квалитета и квантитета помоћи, те да даје смернице о практичним мерама и политичким опцијама о томе како да се побољша кохерентност и делотворност његовог рада. Резолуцијом је још планирано да се први годишњи министарски преглед извештаја о учињеном напретку, као и форум за сарадњу и развој одржи у јулу 2007. године, у Женеви (након чега би се форуми одржавали у Њујорку).²³ Одмах након усвајања поменуте резолуције, Савет је донео одлуку Е/2006/274 од 15. децембра 2006. године, којом су пружени додатни модалитети његовог укључивања у припрему наведених скупова.²⁴ Као тему коју би требало расправити тим поводом, Савет је навео: „Улогу система Уједињених нација у промовисању пуног и продуктивног запошљавања и пристојног посла за све“. Након овог периода, Економски и социјални савет био је тема консултација о свеобухватној реформи система Уједињених нација. Посебно је тим консултацијама разматрана могућност усвајања нове резолуције која би елаборирала ранији напредак учињен са резолуцијом Генералне скупштине бр. 61/16 од 20. новембра 2006. године и одлуком Е/2006/206 од 10. фебруара 2006. године, у вези адаптације његових радних метода.²⁵ Са избијањем светске економске кризе, тежиште економских проблема пребачено је у надлежност групе Г 20. Тој ситуацији допринео је и став неких земаља у развоју да се глобални економски проблеми имају решавати ван система Уједињених нација, што је додатно покренуло питања о улози светске организације у глобализованом систему управљања светом. На конференцији Генералне скупштине Уједињених

²² “Strengthening of the Economic and Social Council”, GA Res. 61/16, 20 November 2006.

²³ Резолуција је Савету дала мандат да сазове повремене састанке у вези хунанитарних тема. Она је пружила и јасну поруку Комисији за изградњу мира у погледу искуства које је Савет стекао у области пост-конфликтне изградње мира.

²⁴ “Follow-up to the implementation of General Assembly resolution 61/16 on the strengthening of the Economic and Social Council”, ECOSOC Decision 2006/274, 15 December 2006.

²⁵ “Adapting the work of the Economic and Social Council”, ECOSOC Decision E/2006/206, 10 February 2006.

нација посвећене финансијским и економским кризама одржане у јулу 2009. године, елаборирана је улога Економског и социјалног савета. Државе чланице су се сложиле да је потребно подржати координирану одговорност за развој система Уједињених нација кроз имплементацију донетих документа како би се помогао консезус поводом спровођења политика које се односе на светску економску и финансијску кризу и њихов утицај на развој. Од Економског и социјалног савета се захтевало да упути препоруке Генералној скупштини у складу са одредбама Декларације из Дохе донете 2. децембра 2008. године, а поводом ојачавања процеса финансирања развоја. Такође, од Савета се захтевало да испита могућност оснажења институционалних аранжмана у циљу промоције међународне сарадње у области фискалне политике, као и у области сарадње са међународним финансијским институцијама. У резолуцији Генералне скупштине бр. 63/303 од 13. јула 2009. године, даје се и препорука за оснивање једног ad hoc Панела експерата за који би анализирао и пружио техничке експертизе по питању превазилажења светске економске и финансијске кризе.

Закључна разматрања

Иако су у ранијем периоду учињени значајни помаци по питању организационих и функционалних реформи Економског и социјалног савета, чини се да је последњих година, пре свега због негативног утицаја светске економске и финансијске кризе овај орган Уједињених нација остао маргинализован. Томе су допринела одређена ограничења која произилазе из структуре светске економије, измењених интереса земаља у развоју, још увек присутних идеолошких сукобљавања и дистрибуције моћи између држава чланица светске организације. Економски и социјални савет један од главних органа Уједињених нација постао је тако форум за дискусију о Агенди за развој и Миленијумских циљева развоја и то, искључиво оних земаља у развоју и земаља Југа које се нису придружиле интересима развијених земаља и држава глобалног Севера које заговарају решавање најважнијих светских економских питања ван институционалног оквира Уједињених нација. Да би Економски и социјални савет повратио свој ауторитет, односно да би ревитализовао своју улогу и место у светском економском и социјалном систему, највероватније ће бити потребно да развије сарадњу са најважнијим међународним финансијским организацијама и Светском трговинском организацијом, али и да се консолидује механизам прегледа извештаја о спровођењу циљева развоја и бијеналних форума за сарадњу.²⁶

---

²⁶ B.S. Chimni, "ECOSOC and International Economic Institutions", in: (Ralph Wilde ed.), United Nations Reform Through Practice, Report of the International Law Association Study Group on United Nations Reform, 2011, pp. 48-54.

4. РЕФОРМА АДМИНИСТРАТИВНОГ АПАРАТА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

Секретаријат представља најважнији административни орган Уједињених нација са седиштем у Њујорку и са представништвима у Женеви, Бечу и Најробију. Структурално и функционално Секретаријат је организован у широку мрежу канцеларија и одељења у којима се регрутује особље према највишим стандардима ефикасности, стручности и марљивости, и са дужном пажњом у односу на праведну географску распрострањеност у складу са чланом 101. Повеље. На челу Секретаријата налази се Генерални секретар којег сваких пет година бира Генерална скупштина на препоруку Савета безбедности. Генерални секретар као и други чланови особља запослени у Секретаријату Уједињених нација, у вршењу својих функција уживају формално независност у односу на државе из којих долазе. Секретаријат са Генералним секретаром има административна овлашћења која се састоје у координацији рада главних органа светске организације за чије потребе припрема информације и извештаје, као и план буџета неопходан за финансирање њихових активности. Овај орган задужен је и за представљање светске организације у међународним односима чиме поред административних, врши и одређене политичке функције. Политичка овлашћења произилазе из члана 12. по којем Генерални секретар обавештава Генералну скупштину о свим питањима која се тичу одржавања међународног мира и безбедности којима се бави Савет безбедности. На основу члана 99. Повеље, Генерални секретар „може скренути пажњу Савету безбедности на свако питање које по његовом мишљењу може угрозити очување међународног мира и безбедности“. Генерални секретар према Повељи отуда има сасвим ограничена овлашћења да врши оне политичке дужности које у конкретним ситуацијама формулишу органи задужени за одржавање светског мира и безбедности. Тиме Повеља не даје права Генералном секретару да предузима конкретне акције на плану мирног решавања спорова и превентивне дипломатије. Међутим, временом је, а нарочито након завршетка хладног рата, улога Генералним секретаром постала много осетљивија и сложенија, због све ширег ангажовања административног апарата у решавању широког спектра политичких питања (на пример, у пословима решавања међународних криза, организовања и управљања многобројним мировним операцијама, организовања међународних конференција, прикупљања информација и извештаја о примени одлука Савета безбедности, консултовања са владама држава чланица око имплементације усвојених одлука, и др.). Од највишег административног службеника светске организације, Генерални секретар је постао у извесном смислу модератор и катализатор светске политике.

У циљу обезбеђења већег ауторитета, флексибилности и дискреционих овлашћења Секретаријата неопходних у извршавању постављених задатака,

Кофи Анан је, након именованја на место Генералног секретара изнео широке реформске предлоге у познатим документима – Агенди за мир из 1992. године, и Агенди за развој из 1994. године.²⁷ У даљој разради изнетих предлога, Кофи Анан је формулисао области од приоритета за реформу светске организације, и то: мир и безбедност, економска и социјална питања, хуманитарне задатке, развој и људска права. Задуживши извршне одборе за њихову реализацију, Генерални секретар је, 1997. године, представио програм реформи Уједињених нација који је, с обзиром на поједине далекосежне промене био револуционаран у односу на све друге до тада изнете иницијативе. Програм је укључио промене по двоструком колосеку (*two track reform program*), и то најпре, кресање буџетских трошкова уз спајање више мањих одељења у веће Одељење за економске и социјалне послове (*Department of Economic and Social Affairs*), а затим и именованје заменика Генералног секретара.²⁸ У 2002. години, Генерални секретар је изнео још неколико предлога *inter alia*, за реорганизацију буџетског система, за унапређење програма Уједињених нација, за побољшање заштите људских права, за подршку информативног сервиса и за унапређење сарадње са цивилним друштвом.²⁹ Током 2005. године, Генерални секретар је конкретизовао и неколико реформских предлога који су се тицали формирања канцеларије за подршку стварања мира, успостављања кабинетског одлучивања и ојачавања посредничке улоге Секретаријата. У оквиру свеобухватног реформског пакета, Генерални секретар је затражио да се у оквиру Петог комитета Генералне скупштине за административна и буџетска питања постигне сагласност око финансирања унапређења институционалног и управљачког механизма Секретаријата. Инсистирајући на већим овлашћењима и флексибилности, Генерални секретар је настојао да ојача улогу канцеларије за унутрашње послове. Посебно се заложио да се на наредном самиту (тзв. *Миленијум + 5 самит*), донесе коначна одлука путем консензуса. На јубиларном самиту одржаном у септембру 2005. године, Генерална скупштина се позабавила проблемима везаним за спровођење развојних циљева укључујући и тзв. миленијумске развојне циљеве, који су *inter alia*, подразумевали и оснажење менаџмента и координацију оперативних активности светске организације. На дневном реду Генералне

²⁷ "An Agenda for Peace Preventive diplomacy, Peacemaking and Peace-Keeping", Report of the Secretary-General pursuant to the statement adopted by the Summit Meeting of the Security Council on 31 January 1992, UN Doc. A/47/277 - S/24111, 17 June 1992; "Supplement to an Agenda for Peace", UN Doc. A/50/60 - S/1995/1, 3 January 1995; "An Agenda for Development", Report of the Secretary-General, UN Doc. A/48/935, 6 May 1994.

²⁸ "Renewing the United Nations: A Programme for Reform", UN. Doc. A/51/950, 14 July 1997.

²⁹ "Strengthening the United Nations: An Agenda for Further Change", U.N. document, A/57/387, 9 September 2002

скупштине наша су се тако питања попут, управљања људским ресурсима, побољшања информативно-технолошке инфраструктуре, увођења ефективније и ефикасније праксе Секретаријата, реафирмације улоге Генералног секретара, заштите особља, формирања етичке службе и независног канцеларије за унутрашњи надзор.³⁰ На самиту су донети и одређени закључци који су захтевали јачање програма управљања и мониторинга.³¹ Посебан нагласак на самиту, стављен је на питања мандата старијих од пет година у главним органима Уједињених нација (Генералној скупштини, Савету безбедности и Економском и социјалном савету). Будући да је последњи пут провера мандата извршена 1953. године, док је Генерални секретар био Даг Хамаршелд (*Dag Hammarskjöld*), било је потребно да се тај посао препусти неком специјализованом телу због чега је донета одлука о формирању *ad hoc* Радне групе Генералне скупштине за мандатна питања. Задатак провере мандата касније се показао много компликованијим него што је изгледао на први поглед. У марту 2006. године, Секретаријат је објавио извештај у коме се предлаже преглед око 7000 мандата старијих од пет година. Штавише, у процени је наведено да се та цифра креће и до 9000 мандата уколико би се у постојећи број урачунали и мандати издати у последњих пет година! Поводом овог питања није било сагласности јер су земље из Групе 77 и Кина заузеле становиште да предмет испитивања могу бити само мандати старији од пет година који нису обнављани неком новом резолуцијом Генералне скупштине. Са друге стране, Јапан, Сједињене Америчке Државе и Европска унија инсистирале су на прегледу свих мандата старијих од пет година независно да ли су ти мандати били обнављани или не. У циљу убрзања процеса, *ad hoc* Радна група почела је заседање у јуну 2006. године. У првој фази она је прегледала само мандате који нису обнављани а који су старији од пет година (укупно 399 мандата). С обзиром на многобројне резерве на налазе Радне групе изражене од стране чланица Групе 77, почетак процеса био је доста отежан. Наиме, Група 77 и Кина убеђене да овај преглед крије намеру да се манипулише политички осетљивим мандатима, инсистирале су да се средства светске организације преусмере у област развоја. Сједињене Америчке Државе су са друге стране инсистирале да се средства употребе искључиво за реалне потребе како би се убрзало спровођење реформи Секретаријата. Одређени број држава чланица предложио је и мере штедње у сврху оснажења одређених мандата. Коначно, у октобру 2006. године, прва фаза прегледа мандата закључена је са

³⁰ Irene Martinetti, "Secretariat and Management Reform", in: *Managing Change at the United Nations*, Center for UN Reform Education, 2008. Internet: <http://www.centerforunreform.org/node/3081/12/2013>

³¹ "World Summit Outcome Document", A/RES/60/1

констатацијом да само 74 мандата испуњавају услове да се сматрају комплетним. Од новембра 2006. године, *ad hoc* Радна група приступила је прегледу мандата старијих од пет година који су били обнављани неком од резолуција Генералне скупштине. Иако је рад у другој фази био подељен по тематским областима (на пример, на област превенције криминала, борбе против тероризма, контроле трговине наркотицима), већи успех није постигнут.

Узимајући у обзир изнете захтеве светског самита из 2005. године, а полазећи од чињенице да је административни апарат Уједињених нација постао умногоме издељен и неефикасан, Генерални секретар је, у јануару 2006. године, формирао Панел који је у јулу исте године поднео извештај са конкретним препорукама о постизању независнијег, ефикаснијег и ефективнијег унутрашњег правосудног система у наредном средњорочном периоду (*UN Redesign Panel on the UN Internal Justice System*).³² У фебруару 2006. године, Генерални секретар је формирао и Високи панел за широко обједињавање система Уједињених нација у областима развоја, хуманитарне помоћи и заштите животне средине (*High-level Panel on United Nations System-wide Coherence in the Areas of Development, Humanitarian Assistance and the Environment*). Панел је добио задатак да направи једну целовиту анализу неопходну за унапређење поменутих области, као и да пружи препоруке за даљу реформу административног апарата Уједињених нација. Након испитивања постојећег стања, Високи панел састављен од 15 високих представника држава и влада, као и од експерата држава чланица, дао је одређене препоруке које су у форми извештаја Генералног секретара поднете Генералној скупштини у новембру 2006. године. У извештају се сугерише да државе треба да наставе заједнички рад на даљем обједињавању система управљања, финансирања и администрирања Уједињеним нацијама на начин да светска организација у перпективи делује ефикасније и одговорније у сврху имплементације јединствене стратегије и реализације договорених развојних циљева.³³ Пре поменутог извештаја, у марту 2006. године, Генерални секретар Кофи Анан, поднео је Генералној скупштини извештај под називом: „Улагање у Уједињене нације: за јачу универзалност организације“ (*Investing in the UN: For a Stronger Organization Worldwide*).³⁴ У извештају се подвлачи потреба спровођења реформи Секретаријата у наредне три до пет година. Ради унапређења ефикасности, ефективности и одговорности овог, али и осталих административних органа светске

³² UN Doc. A/61/205

³³ “Delivering as One, Report of the Secretary-General’s High-Level Panel”, UN Doc. A/61/583, 9 November 2006.

³⁴ UN Doc. A/60/692

организације, Генерални секретар је у децембру 2006. године, поднео још један значајан извештај Генералној скупштини под насловом: „Свеобухватни извештај о управљању и надзору унутар Уједињених нација, њених фондова, програма и специјализованих агенција“ (*Comprehensive Review of Governance and Oversight within United Nations and its Funds, Programmes and Specialized Agencies*).³⁵

Ступајући на дужност Генералног секретара 2007. године, нови Генерални секретар светске организације – Бан Ки-мун, ослонио се на раније извештаје и реформске предлоге Кофија Анана, износећи истовремено и своје личне сугестије и запажања у свом говору на 62. заседању Генералне скупштине, под називом: „Јаче Уједињене нације за бољи свет“ (*Stronger United Nations for a Better World*).³⁶ Полазећи од капацитета са којима светска организација располаже, Бан Ки-мун је нагласио нужност оснажења Уједињених нација кроз повећање одговорности Секретаријата, те целокупне административне инфраструктуре, а у сврху постизања већег угледа целокупног система Уједињених нација.³⁷

Закључна разматрања

Због постојања различитости између земаља Севера и Југа, односно између развијених и неразвијених земаља, у вези реформе административног апарата светске организације, консензус о питању реформи Секретаријата није постигнут. За земље Севера основа за одлучивања о наведеним питањима била је и остала висина доприноса буџету светске организације, док је за земље Југа, основу представљала величина утицаја који се остварује у Генералној скупштини кроз „надмоћ већине“. С обзиром да су одређени реформски помаци ипак учињени, одсуство сагласности о реорганизацији административног апарата светске организације није довела до трајне обуставе тог процеса, већ евентуално, до успоравања његовог хода. У односу на питање реafirмације улоге Генералног секретара, то питање је међутим,

³⁵ GA Res. 61/245, 22. December 2006.

³⁶ Ban Ki-moon, “My Priorities as Secretary-General: A Stronger United Nations for a Better World”, in: Strengthening the United Nations, Интернет: <http://www.un.org/sg/priority.shtml>; “Address to the 62nd General Assembly: “A Stronger UN for a Better World”, Интернет: http://www.un.org/sg/selected-speeches/statement_full.asp?statID=122, 29/11/2013.

³⁷ У реализацији реформи административног апарата, Генералном секретару помаже Управљачки тим за реформе (Change Management Team), на чијем се челу налазе заменик и помоћник Генералног секретара. Ова лица координирају реформским процесима кроз структуру Секретаријата (одељења и канцеларије, као и друга административна тела), а о оствареним резултатима редовно извештавају Генералног секретара. Видети: Luisa Blanchfield, “United Nations Reform: U.S. Policy and International Perspectives”, CRS Report for Congress, 2011, p. 10.

остало крајње деликатно. Његова функција је подрвргнута континуираним притисцима различитих земаља и интересних група. С обзиром на веома растегљива тумачења овлашћења Генералног секретара утврђена у Повељи, као и на опште дефинисане дужности које су му поверене резолуцијама главних органа Уједињених нација, јасно је да ће Генерални секретар са свом својим инфраструктуром и у будућности остати на веома несигурном терену са ограниченим могућностима за остваривањем свих постављених задатака и циљева светске организације.

ЛИТЕРАТУРА

“An Agenda for Peace Preventive diplomacy, Peacemaking and Peace-Keeping”, Report of the Secretary-General pursuant to the statement adopted by the Summit Meeting of the Security Council on 31 January 1992, UN Doc. A/47/277 – S/24111, 17 June 1992.

“An Agenda for Development”, Report of the Secretary-General, UN Doc. A/48/935, 6 May 1994.

“Adapting the work of the Economic and Social Council”, ECOSOC Decision E/2006/206, 10 February 2006.

Basic Facts about the United Nations, UN Department of Public Information, New York, 2011
Blanchfield, Luisa, “United Nations Reform: U.S. Policy and International Perspectives”, CRS Report for Congress, 2011.

Center for UN Reform Education, Интернет: <http://www.centerforunreform.org/?q=node/34> 20/11/2013

“Charter of Economic Rights and Duties of States”, GA Res. 3281 (XXIX), 12 December 1974.

Chimni, B.S., “ECOSOC and International Economic Institutions”, in: (Ralph Wilde ed.), *United Nations Reform Through Practice*, Report of the International Law Association Study Group on United Nations Reform, 2011.

“Declaration and the Programme of Action on the Establishment of a New International Economic Order”, GA Res. 3201 (S-VI) and GA Res. 3202 (S-VI), 1 May 1974;

“Delivering as One, Report of the Secretary-General’s High-Level Panel”, UN Doc. A/61/583, 9 November 2006.

Димитријевић, Душко, „Реформа колективне безбедности Уједињених нација“, *Међународна политика*, 2005-2006, бр. 1120-1121.

“Follow-up to the implementation of General Assembly resolution 61/16 on the strengthening of the Economic and Social Council”, ECOSOC Decision 2006/274, 15 December 2006.

GA Res. 47/233, 17 August 1993; GA Res. 49/252, 14 September 1995; GA Res. 62/276, 15 September 2008; GA Res. 61/245, 22. December 2006; GA Res. 64/301, 13 September 2010.

- “Integrated and Coordinated Implementation of and Followup to the Outcomes of the major United Nations Conferences and Summits in the Economic and Social Fields”, GA Res. 57/270 B, 3 July 2003.
- “In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for all”, Report of Secretary General, UN Doc. A/59/2005, 21 March 2005.
- Ki-moon, Ban, “My Priorities as Secretary-General: A Stronger United Nations for a Better World”, in: Strengthening the United Nations, Интернет: <http://www.un.org/sg/priority.shtml>; “Address to the 62nd General Assembly: “A Stronger UN for a Better World”, Интернет: http://www.un.org/sg/selected-speeches/statement_full.asp?statID=122,29/11/2013.
- Крећа, Миленко, Међународно јавно право, Службени гласник, Београд, 2007.
- Luck, Edward C., “Reforming the United Nations: Lessons from a History in Progress,” Occasional Papers Series, Academic Council on the United Nations System, 2003.
- Martinetti, Irene, “Secretariat and Management Reform”, in: Managing Change at the United Nations, Center for UN Reform Education, 2008. Internet: <http://www.centerforunreform.org/node/308> 1/12/2013
- Радио телевизија Србије, Интернет: <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/10/Svet/1386776/Jeremi%C4%87%3A+Reforma+Generalne+skup%C5%A1tine+UN.html> 20/11/2013
- Рачић, Обрад, Уједињене нације између моћи и права, Службени гласник, Београд, 2010.
- “Renewing the United Nations: A Programme for Reform”, UN. Doc. A/51/950, 14 July 1997.
- “Strengthening the United Nations: An Agenda for Further Change”, U.N. document, A/57/387, 9 September 2002
- “Strengthening of the Economic and Social Council”, GA Res. 61/16, 20 November 2006.
- “Supplement to an Agenda for Peace”, UN Doc. A/50/60 – S/1995/1, 3 January 1995.
- Шаховић, Милан, “Шездесета годишњица у знаку реформе Уједињених нација”, *Међународна политика*, 2005, бр. 1118-1119.
- UN Doc. A/52/850; UN Doc. A/60/692; UN Doc. A/61/205.
- “World Outcome Document”, A/RES/60/1 of 16 September 2005.

**REFORM OF UNITED NATIONS – GENERAL ASSEMBLY, ECONOMIC
AND SOCIAL COUNCIL AND ADMINISTRATIVE APPARATUS
OF THE WORLD ORGANISATION**

ABSTRACT

The study of the reform of the United Nations provides information on proposals for the reorganization of the main bodies of the United Nations - the General Assembly, the Economic and Social Council and the Secretariat. The authorities the main United Nations bodies are rapidly changing their

characteristics that are coming out of their previous frameworks and overcoming the traditionally established difference, which was traditionally been made between *lex lata* and *lex ferenda*. The noticed deviation reflects the turbulent times in the development of international relations when the strength of great powers was “reabsolutised” through the United Nations system. This process, being reactionary in its essence, caused contradictions between the normative and institutional aspects of the main United Nations bodies. The range of the proposed reform models points to the fact that the reform process is developing in parallel with a more subtle process of changes in the international system of collective security. The discussion of reform to the General Assembly, the Economic and Social Council and the Secretariat is therefore more serious and sophisticated than it looks at first sight. The author concluded that despite the fact that there are big disagreements over the reform of the main UN bodies, the UN Charter remains one living and dynamic instrument that adjusts to the development of the international community

Key words: Reform of the UN, General Assembly, the Economic and Social Council, Secretariat, General Secretary.